

Ebeveyn Bakış Açısıyla Oyun: Çukurca İlçesi Örneği¹

Play Through Parent Perspectives: The Case of Çukurca District

Esra Demir Öztürk, Muş Alparslan Üniversitesi, e.demir@alparslan.edu.tr ORCID: 0000-0003-4996-0355

Öz. Bu araştırmada, ebeveynlerin oyuna ilişkin bakış açılarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Hakkâri-Çukurca ilçesinde ikamet eden 137 ebeveyn oluşturmaktadır. Nitel yöntem ile yapılan bu araştırmada, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin oyunu eğlence olarak gördükleri ve çocuklar için de oyunun eğlence anlamına geldiğini düşündükleri, oyunun en çok çocuklar tarafından oynandığı, oyun araçları olarak çocukların oyuncakları tercih ettikleri, çocukların oyun ile eğlenerek öğrendikleri ve oyun paylaşımlarının en çok kardeşlerle yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ebeveynlerin gün içerisinde çocuklarla geçirdikleri sürenin yarım saat ile iki saat arasında olduğu, çocuklarıyla günlük zamanı oyun aktiviteleriyle geçirdikleri ve oyun faaliyetlerini etkileyen en önemli faktörün teknolojik araç-gereçlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Oyun, gelişim, oyuna bakış, kültür, nitel yöntem

Abstract. In this study, it is aimed to reveal the parents' point of view about the play. The participants consisted of 137 parents living in Cukurca; a district of the city Hakkâri. In the study carried out by qualitative research method, semi-structured interview form was used as the data collection tool. It was concluded that the parents considered plays as fun and thought the children also considered so, plays were played by the children the most, they preferred toys as play tools, they learned through plays by having fun and plays was mostly shared by siblings. Besides it was seen that the time the parents spent with their children changed from half an hour to two hours, that they spent this time with play activities and that the most important factor affecting the play activities was technological instruments.

Keywords: Play, development, perspective on play, culture, qualitative method

SUMMARY

Introduction

The play, which follows a course of development equivalent to human existence, has an important place in individual development. The play, which is the basic component of early childhood, is regarded as the safest way for the growth and development of children (Elkind, 1996; Tuğrul, 2015). Surveys indicate that in order to understand children's play, the beliefs on the value of the game of the community should be examined (Göncü, Tuermer, Jain ve Johnson, 1999; Onur and Güney, 2004). Indeed, the period defined as the 21st century includes the postmodern era in which human characteristics are emphasized more clearly as well. However, it is seen that there are limitations in creating play opportunities for children in terms of implemented practices. As a result of the characteristics brought about by the technology age, children gradually move away from the natural environment and stay indoors in the closed spaces and head towards technological tools (Martlew, Stephen and Ellis, 2011). Signed by Turkey in 1990 and published in the Official Gazette in 1995, enacted in Article 31 of the UN Children's Rights Convention, children's "right to play" it is clearly stated (Küçükali, 2015). It is also necessary to open up the opportunities for children to get more out of game rights and

¹ Bu araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilen Çukurca Eğitim Kalitesini Artırma (ÇEKAP) Projesi kapsamında yapılmıştır.

create play opportunities. In this context, the value and perceptions of the parents on game, who are responsible for the child at first level, are of great importance. At the same time, it is envisaged that it will provide significant contributions in terms of forming groundwork for researches to be conducted in Çukurca town, where there is no scientific work previously; there are various limitations in the socio-cultural field, especially at the zero point of the Iraqi border. Indeed, parents are the first to create opportunities for children to play. In this research, it is aimed to examine the game viewpoints of the parents living in the Çukurca district. Within this basic aim;

1. Play in the parental perspective,
2. Who plays the game,
3. Play-learning relationship,
4. Who the children are sharing their play with,
5. What is the duration and daily activity of parents with children during the day,
6. Children's play tools,
7. This factors affect the play have been tried to determine.

Method

This research, in which the parents' viewpoints of the "play" are tried to be determined, is a phenomenological methodological study. The participant of the study has formed a total of 137 families, including the villagers, with maximum diversity sampling in Çukurca. Of the families in the study group, 73% were nuclear families; 46 % of them have 4 or more children and 54 % of them married nine years and over. 30 % of the mothers in the study group were not illiterate; 92 % were housewives and 58.4% were between 26-35 years of age; 38 % of fathers graduated from high school; 62 % were self-employed and 49.6 % were 36 years of age or older. In the study, "parenting" was one of the data gathering techniques in qualitative methods, since parents' aim was to determine the point of view about play. The data obtained in the research were analyzed by means of content analysis.

Results

The research; shows that parents interpret the play as fun and it supposed to be fun for the children they claimed, the play is mostly played by the children, the children prefer the toys as play tools, the children have fun in play and the play are proper ways to learn and communicate with their peers and brothers and sisters. It was also found that the parents had half an hour to two hours of daytime with their children during the day, the most important factor affecting their daytime play activities and the most important factor affecting their play activities were their technological tools and toys.

Discussion and Conclusion

The data of the research involving 137 parents were obtained by semi-structured interview and the following results were obtained;

- 1) The results of this research, which is seen as "fun activities" according to the parents, is parallel with the literature which claimed that children see game as "fun activities" interesting games; while the game that have adult intervention, and when their choice is blocked, and games they cannot feel control are perceived as tasks or work (Whitehead, 1980).
- 2) In parallel with the research conducted by the children in the play, it is stated that the children have the priority about games and they see the game as most important works and regards as their own activity; and that the idea that the game is played by children is a prevailing view (Bundy, 1997; Pilten & Pilten, 2013, Tuğrul, Metin Aslan, Ertürk and Özen Altinkaynak, 2014).
- 3) In the literature, it is seen that the game is made up of the children's world and the most important materials are toys (Shapiro, 1992; Onur and Güney, 2004).
- 4) With regard to the conclusion of the play-learning relationship, it is emphasized that the play is best way for learning process while they have fun, Wood and Attfield (1996) that

children create special and extraordinary opportunities for learning, information and meaning development.

- 5) One of the other results of that found in this study is that children played with their siblings in the play; it can be said that the reason behind this result is that majority of the families in Çukurca county have four or more children and that the number of siblings in the houses is high.
- 6) Parents spend half an hour to two hours with their children, which can be explained by the fact that the parents in the Çukurca have a lot of daily work, and that their mother's responsibilities and the high numbers of the guests.
- 7) In relation to the conclusion that technological tools that affect the play the most important factor shows that even in Turkey's border, technology reaches every place and that all the children have been affected in a negative or positive way from this technological spring.

GİRİŞ

İnsanın varlığına eş bir gelişim seyri izleyen oyun, birey gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Oyunun bu önemi, gelişim ilkelerinden biri olan gelişim bir bütündür ilkesini gerçekleştirmesi boyutunda çocuğun bütünsel gelişimine olan katkısıyla ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra oyunun, her çocuğa hitap etmesi, yaşına, ilgisine göre şekillendirilebilmesi, ekonomik, ulaşılabilirliği, esnekliği, kapsayıcılığı, sürekliliği ve keyifli olması da oyunun diğer özelliklerindedir. Oyun, bir çocuğun düşündükleri, bildikleri ve yorumladıklarına ilişkin önemli ipuçları vermektedir. Nitekim Plato, çocuğu tanımak için onunla geçirilen uzun bir süreden çok oyun sırasında çocuğu gözleminin yeterli olacağını belirterek oyunun çocuğu tanıma ve anlamadaki yönüne dikkat çekmiştir.

Erken çocukluk yıllarının temel bileşeni olan oyun, çocukların büyüme ve gelişmesinde en güvenli yol olarak kabul görmektedir (Elkind, 1996; Tuğrul, 2015). Oyununun güvenliliği çocuğun her durumda kendini ortaya koyabildiği, dezavantajları avantaja çevirdiği doğal bir rahatlama alanı sunmasından kaynaklanmaktadır. Çocuğun dışında gerçekleşen savaşlarda, kıtlıkta, depresyon, sel ya da çeşitli yaşam zorluklarında bile çocuk, oyunu ile kendine bir alan oluşturmakta ve kendini iyileştirmenin bir yolunu bulmaktadır. Kendini ifade ettiği, dışı vurumu gerçekleştirdiği oyunda çocuk aynı zamanda problemlerle başa çıkmayı ve çözümleri de gerçekleştirebilmektedir (Jalongo ve Isenberg, 2013). Oyun çocuğun yalnızlığını ortadan kaldırmakta ve her durumda yanında olan bir kalkan görevi görmektedir. Çocuğun oyununun gücü aynı zamanda kendi gücünü göstermektedir. Oyun, çocuğun en önemli iletişim dili olarak çevresiyle bağlantı kurmasını sağlamakta, toplumsal yaşamın dilini ve kurallarını oyunları aracılığı ile öğrenme fırsatını bulmaktadır.

Oyunla ilgili araştırmalar eskiden beri var olmakla birlikte Batı tarafında çocuk oyunları ile ilgili ilk kaynakların on üçüncü yüzyıla uzandığı; Doğu tarafında ise on birinci yüzyıla dayandığı bilinmektedir (Huizinga, 1995). Oyun ile ilgili kuram gelişimine bakıldığında on dokuzuncu yüzyıl sonları ile başlayıp yirminci yüzyıl başlarında gelişme gösterdiği görülmektedir. Bu gelişim seyri içinde 1841 yılında "çocuk bahçesi" adıyla ilk anaokulunu açan Friedrich Froebel oyunun eğitimdeki önemi üzerinde durmuştur. Yine 1907'de ilk "çocuk evi"ni açan Maria Montessori de çocuğun oyun malzemeleriyle ve gerçek yaşamın çocuğa göre olan haliyle ortaya koyduğu inşa oyunlarının önemini vurgulamıştır.

1970'li yıllarda Piaget'in kaleme aldığı "Çocuklukta Oyun, Düşler ve Taklit (Play, Dreams and Imitation in Childhood)" araştırması oyun alanına ilişkin yenilik getirmekte ve evrensel düzeyde kabul gören Piaget, çocukta oyun gelişiminin saf bireysellikten toplumsal oyuna ve ortak sembollere doğru seyir izlediğini vurgulamaktadır (Göncü vd., 1999). Oyunun duygusal yönüne vurgu yapan Susan Isaacs ise, oyunu çocuğun en temel işi şeklinde yorumlamaktadır (Shapiro, 1992; Nicolopoulou, 2004). Parten ise oyunu sosyal gelişim bağlamında ele almakta, çocuğun oyunlarının başlangıçta katılımsız bir özellik gösterdiği ve giderek kooperatif oyun halini aldığını belirtmektedir. İşbirlikçi oyun aşamasına geldiğinde çocuk sosyal yaşamın

gereklerini oyununa taşımış olmaktadır (Durualp ve Aral, 2015). Başka bir tanımlamada da oyun; çocukların bedenlerini ve zihinlerini kullandıkları, ortam, materyal ve diğer insanlarla etkileşime geçtikleri eylemlerinin bütünüdür (Onur ve Güney, 2004; Singer, Nederend, Penninx, Tajik ve Boom, 2014). Görüldüğü üzere oyuna ilişkin birçok tanımlama olmakla beraber bu tanımlarda oyunun her dönemde var olduğunu, çocuğun yaşamını anlamlandırdığı, gelişimsel olarak çocuğa büyük katkılar sağladığı ve önemsendiğini görmekle beraber oyunun geniş bir kapsama sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmalar, çocuk oyunlarını anlamak için, içinde bulunulan toplumun oyun değerine ilişkin inançlarının incelenmesi gerektiğini belirtmektedir. Çünkü oyun kavramına verilen anlam; kültür, coğrafya ve zamana göre değişiklik gösterebilmektedir (Göncü vd.,1999; Onur ve Güney, 2004). Nitekim 21. yüzyıl olarak tanımlanan bu dönem, insani özelliklerin daha belirgin şekilde vurgulandığı ve önem verildiği post modern bir dönemi ifade etmektedir. Ancak gerçekleştirilen uygulamalara bakıldığında çocuklar için oyun fırsatları oluşturma konusunda sınırlılıkların olduğu görülmektedir. Teknoloji çağının getirdiği özelliklerden de kaynaklı olarak çocuklar giderek doğal ortamdan uzaklaşarak kapalı alanlarda bireysel olarak kalmakta ve teknolojik araçlara yönelmektedirler (Martlew vd., 2011). Bu durumda teknoloji içinde doğan ve teknolojiyle yakından ilişkili olan çocuklar için ebeveynler çocukların etkilenme durumlarını olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkilemektedirler. 1990 yılında Türkiye tarafından imzalanan ve 1995'te Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin 31. maddesinde de çocukların "oyun oynama hakkı" açıkça belirtilmiştir (Küçükali, 2015). Yapılan araştırmalardan da hareketle, çocukların oyun haklarından fazlasıyla yararlanabilmelerinin önünü açmak ve oyun fırsatları oluşturmak gerekmektedir.

Toplumun en küçük birimi olan aile, içinde buldukları yuvanın en küçük bireyi olan çocuklar için rol model olmaktadır. Literatür incelendiğinde de ebeveynlerin çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerinde en önemli figürler olduğu belirtilmektedir (Guerney ve Ryan, 2013). Çocuklar için birincil bilgi kaynağı olan ebeveynler, çocuk gelişimi üzerinde ve gelişimlerinin desteklenmesinde kritik öneme sahiptirler. Çocukların dünyası olarak bilinen ve çocukların en önemli işi olarak görülen oyunun, ebeveynler tarafından nasıl algılandığı çocuğa sunulan oyun fırsatlarını doğrudan etkilemektedir. Ebeveynler çocuklarıyla farklı alanlarda etkileşimler kurmaktadır. Bunlar; kişisel bakım ihtiyaçları, okul başarısını arttırmaya yönelik çalışmalar, evle ilgili işler ve sosyal etkinlikleri kapsamaktadır. Bunun yanı sıra ebeveynlerin çocuklarıyla etkileşimlerinde oyun ve eğlence biçimleri de yer tutmaktadır (Yeung, Sandberg, Davis-Kean ve Hofferth, 2001).

Araştırmalar ebeveynlerin oyuna katılımlarının birçok faktörden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Ebeveynlerin kültürel ve kişisel özellikleri gibi faktörler oyun faaliyetlerini gerçekleştirmelerinde etkili olmaktadır (Demir Öztürk ve Kuru, 2018). Ebeveynlerin eğitim seviyesinin yüksek düzeyde olması ebeveynlerin oyuna ilişkin düşüncelerinde farklılık oluşturmanın yanı sıra çocuklarıyla olan oyunlarını da olumlu şekilde etkilemektedir (Haight, Parke ve Black, 1997). Aynı zamanda oyunun çocuk ve ebeveyn için önemli olduğu konusunda bilgi eksikliği yaşayan ebeveynlerin çocuklarıyla oyun paylaşımlarında bulunmadıkları ve çocukları tanıma ve anlama konusunda güçlükler yaşadığı belirtilmektedir (Clark ve Moss, 2001). Söz konusu eğitim konusunda kendilerini geliştirmiş olan ebeveynler, sadece oyun konusunda değil çocuklarıyla ilgili olan farklı etkinliklere de duyarlılık göstermektedirler (Yeung vd., 2001). Ebeveynler, çocukların sosyal davranışları üzerinde etkilidirler (Durmuşoğlu Saltalı ve Arslan, 2012). Aynı zamanda ebeveyn görüşleri, ebeveyn davranışlarını etkilediği ve davranışların da düşünce ile çocuk gelişimleri arasında kolaylaştırıcı rol oynadığı belirtilmektedir (McGillicuddy-De Lisi ve Sigel, 2002). Bu bağlamda, çocuktan birinci derecede sorumlu olan ebeveynlerin oyuna verdikleri değer ve oyun algıları büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda daha önce herhangi bir bilimsel çalışmanın yapılmadığı, Irak sınırının sıfır noktasında yer alan ve sosyo-kültürel alan başta olmak üzere çeşitli sınırlılıkları olan Çukurca ilçesinde oyun araştırmasının, yapılacak araştırmalara zemin oluşturmak açısından önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir. Nitekim ebeveynler çocuklara oyun oynama konusunda fırsatlar oluşturacak ilk kişilerdir. Bu nedenledir ki araştırmada, Çukurca ilçesinde yaşayan ebeveynlerin oyuna bakış açılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç kapsamında;

1. Ebeveyn perspektifinde oyun,
2. Kimlerin oyun oynadığı,
3. Oyun-Öğrenme ilişkisi,
4. Çocukların oyun paylaşımlarının kimlerle olduğu,
5. Ebeveynlerin gün içerisinde çocuklarla geçirdikleri süre ve günlük aktivitelerinin neler olduğu,
6. Çocukların oyun araçları,
7. Oyunu etkileyen faktörlerin ne olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırma, nitel yöntemde desenlenmiş ve araştırmada olgubilim (fenomenoloji) modeli kullanılmıştır. Fenomenoloji, bir insan grubu veya kişinin bu fenomene ilişkin yaşanmış deneyiminin anlamı, yapısı ve özünün ne olduğu ile ilgilenir (Patton, 2014). Bir fenomenin (olay, durum ya da kavramın), bir ya da daha fazla bireyin deneyimleri açısından tanımlanması şeklinde ifade edilir. (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Bu yaklaşım, bireyin davranışlarını anlayabilmek için, onun kendine özgü algılayışını ve yaşantısını bilmemiz gerektiğini savunur. Farkında olunan ancak derinlemesine bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Nitekim olgu olarak ele alınan “oyun” da bu kavramlardan birisi olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle araştırmada fenomenolojik desen tercih edilmiş ve ebeveynlerin oyun olgusuna ilişkin bakış açıları yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırma, Çukurca Eğitim Kalitesini Artırma Projesi (ÇEKAP) kapsamında yapılmıştır. ÇEKAP projesi hedef grubu 1-4 yaş arasında çocuğa sahip ebeveynlerden oluşmaktadır. ÇEKAP projesinin ilk aşamasını oluşturan bu araştırmanın çalışma grubunu, proje katılımcıları olan, Çukurca ilçesinde maksimum çeşitlilik örnekleme ile köyler de dâhil olmak üzere 1-4 yaş aralığında çocukları olan 137 ebeveyn oluşturmuştur. Çalışma grubundaki ailelerin demografik özellikleri incelendiğinde; % 73’ ünün çekirdek aile olduğu; % 46’sının 4 ve üzeri çocuğa sahip olduğu ve evlilik sürelerinin % 54 oranında 9 yıl ve üzeri olduğu bulunmuştur. Çalışma grubundaki annelerin % 30’unun okuryazar olmadığı; % 92’sinin ev hanımı olduğu ve % 58,4’ünün 26-35 yaşlar arasında olduğu saptanırken; babaların % 38’inin lise mezunu olduğu; % 62’sinin serbest çalıştığı ve % 49,6 sının 36 yaş ve üzerinde olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, ebeveynlerin oyun hakkındaki bakış açılarının belirlenmesi hedeflendiğinden nitel yöntemlerde veri toplama tekniklerinden biri olan “görüşme” yapılmıştır. Başkalarının düşünce ve algılamalarına yönelik veri toplanması, bakış açısındaki çeşitlilik ve farklı yönleri yakalamak için en uygun veri toplama yönteminin görüşme olduğu belirtilmektedir (Patton, 2014). Bu amaçla, görüşme formu hazırlanırken öncelikle oyunla ilgili kaynaklar incelenmiş ve dokuz adet açık uçlu soru hazırlanmıştır. Sonrasında hazırlanan soruların görüşme amacına uygunluğunu belirlemek amacı ile farklı üniversitelerde görev yapan üç alan uzmanından (Çocuk gelişimi) açık uçlu sorulara ilişkin görüş alınmış ve soruların görüşme amacına uygun olduğu belirlenmiştir. Görüşme öncesinde 1-4 yaş aralığında çocukları olan ebeveynlerin kendi çocuğunun yaş ve özelliklerini dikkate alarak soruları yanıtlamaları gerektiği vurgulanmıştır. Çalışma öncesinde üç ebeveyne görüşme soruları yöneltilerek ön deneme yapılmıştır. Sorular doğrudan uygulamacı tarafından ebeveynlere yöneltilmiş ve yazılı olarak kaydedilmiştir. Veriler, 2017-2018 eğitim öğretim yılı 5 Mart -14 Mayıs tarihleri arasında toplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma, Çukurca Kaymakamlığı tarafından 2017-2018 eğitim-öğretim yılı içerisinde başlayan ve devam etmekte olan Çukurca Eğitim Kalitesini Artırma Projesi (ÇEKAP) Erken Çocukluk çalışmaları kapsamında yapılmıştır. Bu projede görev alan 12 eğitimci ve alan uzmanı ile birlikte ailelerle ön görüşmeler yapılarak çalışma hakkında bilgi verilmiş ve görüşme için uygun oldukları gün ve zaman aralıkları için bir tarama çalışması yapılmıştır. Buna göre görüşme için, en uygun günün Pazartesi olduğu (% 44,5); en uygun zaman diliminin de 14.00 ile 15.00 saatleri arasında olduğu (% 58,39) belirlenmiştir. Görüşmeler belirlenen gün ve saatte ev ziyaretleri şeklinde 1 saat süre ile gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Fenomenolojik araştırmalarda yapılan veri analizi, yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu amaçla içerik analizi yapılarak verilerin kavramsallaştırılması ve oyun olgusunu tanımlayabilecek temalar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Dört aşamada gerçekleştirilen içerik analizinin birinci aşamasında, yazılı olarak kaydedilen veriler anlamlı bölümlere ayrılarak kavramsallaştırılmıştır, diğer bir ifadeyle kodlanmıştır. İkinci aşamada, benzer kodlar bir araya getirilmiş ve bu oluşan kodların ya da kavramların ortak yönleri daha üst düzey olan temalarla açıklanmıştır. Üçüncü aşamada veriler, temalara göre anlamlı bir şekilde bir araya getirilmiştir. Bu amaçla, oyunun anlamı, kimler oyun oynar, oyun ve öğrenme ilişkisi, çocuk için oyunun anlamı, oyun paylaşımları, gün içerisinde geçirilen süre, çocuklarla günlük aktiviteler, çocuğun oyun araçları ve oyuna etki eden faktörler şeklinde temalar belirlenmiştir. Dördüncü aşamada ise elde edilen verilerden araştırmalar doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Araştırma verilerinin güvenilirliği için, veriler iki ayrı araştırmacı tarafından bireysel olarak kodlanmış ve analiz edilmiştir. Güvenirlik hesaplaması için, Miles ve Huberman (2016) tarafından önerilen, $Güvenirlik = \frac{Görüş\ Birliği}{Görüş\ Birliği + Görüş\ Ayrılığı}$ formülü kullanılmıştır. Bu formülde, araştırmacıların yaptığı kodlamalar karşılaştırılırken; ebeveynlerin oyuna ilişkin ifadeleri için aynı kodu kullandıkları durumlar görüş birliği, kullanılan farklı kodlar ise görüş ayrılığı olarak değerlendirilmiştir. Hesaplamalar doğrultusunda kodlayıcılar arası uyum yüzdesi $.95$ bulunmuştur ($\frac{92}{92+4} = 0.95 = \%95$). İçsel tutarlılığı gösteren kodlama denetimi baz alındığında kodlayıcılar arasındaki görüş birliği oranının en az % 80 olması uyum yüzdesinin güvenilir olduğunu göstermektedir (Miles ve Huberman, 2016). Nitel araştırmalarda katılımcıların görüşlerine doğrudan yer vermek ve görüşlerden yola çıkarak sonuçları açıklamak araştırma geçerliliğini artırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu nedenle, araştırmada doğrudan alıntılara yer verilerek ebeveyn görüşleri E1, E2.. şeklinde sunulmuştur.

BULGULAR

Ebeveynlerin oyuna ilişkin algılarını, deneyim ve duygularını ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmada, elde edilen bulgular içerik analizine tabi tutulmuş; “oyunun anlamı”, “kimler oyun oynar”, “oyun-öğrenme ilişkisi”, “oyun paylaşımları”, “gün içerisinde geçirilen süre”, “çocuklarla günlük aktiviteler”, “çocuğun oyun araçları” ve “oyunu etkileyen faktörler” olmak üzere sekiz ana tema altında sunulmuştur.

Oyunun Anlamı

Oyunun anlamına ilişkin elde edilen bulgular; eğlence, öğrenme, zaman geçirme, ihtiyaç ve özgüven olmak üzere beş alt temada kavramsallaştırılmıştır.

Eğlence alt teması, ebeveynler tarafından oyuna ilişkin en sık ifade edilen tanımlamalardan birisi olarak görülmektedir. Oyunun anlamı ile ilgili ortaya çıkan “eğlence” alt temasına ilişkin ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Çocuğum saatlerce oyun oynayabiliyor. Oyun bence eğlenceli bir etkinlik. Eğlenceli olmasaydı kim çocuğu o kadar uzun süre oyunda tutabilirdi.” (E1)

“Oyun, eğlendiren ve keyif veren etkinliklerdir.” (E3)

“Oyun demek, eğlence demek; eğlence demek oyun demek.” (E21)

“Çocuk çok uykulu da olsa eğer biz onunla oyun oynuyorsak uyumak istemiyor çünkü eğleniyor ve bu keyfin hiç bitmemesini istiyor. Oyun kesinlikle eğlenceli bir şey.” (E32)

“Bazen çocuklar anlaşamayabiliyorlar ama hadi gelin bir oyun oynayalım ya da hadi alın şu oyuncaklarla oynayın dediğimizde anlaşmazlıklarını unutup birlikte oynayabiliyorlar. Çünkü oynarken eğleniyorlar ve bu eğlenceleri her şeyi unutturuyor.” (E41)

“Oyun çocuğu mutlu eder. Çocukları oynarken izlemek bizleri de mutlu eder. Çünkü çocuğun oyunundaki eğlencesi açık bir şekilde görülür.” (E47)

“İyi ki oyun var, çocuğun çok kolay bir şekilde en eğlendiği yer oyundur.” (E52)

Oyunun anlamı ile ilgili olarak ebeveynlerin en sık bahsettiği diğer bir tanımlamanın da “öğrenme” olduğu görülmektedir. Ebeveynlere göre, oyun çocuğun öğrenmesini sağlamakta ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Ebeveynler öğrenme alt temasına ilişkin şu ifadeleri kullanmışlardır:

“Çocuğum oyun oynarken merak eder, yeni şeyler keşfeder.” (E11)

“Bir keresinde oğlum daha çok küçüktü, arabada giderken kaza yapmış bir aracı ve kalabalığı gördük. Oğlum dikkatle oraya bakarken ben de kaza olduğunu ve onlara yardım etmek için ambulansın geldiğini hastaneye taşıyacaklarını ve daha birçok şey anlatmıştım. Tabi bu olayı kaç kere tekrarladığımı saymadım bile. Sonrasında baktım ki oğlum, ben ona ne anlatmışsam aynısını kendisi oyuncakları ile yapıyor ve bu şekilde olayları ve olaylar karşısında ne yapacağını öğreniyor” (E67)

“Oyun ve öğrenme arasında sıkı bir bağ vardır. Oyun oynayarak temizlik kurallarını, nasıl yemek yiyeceği gibi kuralları öğrenirler.” (E101)

“Çocuğum tuvalete çok zor geçti, komşumun çocuğu da vardı kızımın bir yaş büyük, onlar hiç zorlanmamışlardı. Nasıl yaptıklarını sordum. Bir hikâye kitabı almışlar sesli. Çocukları çok sevmiş bu hikâye kitabını. Hikâyede çocuk tuvaletini yapmayı çok seviyormuş tuvaletini yaparken annesine hikâyeyi anlatıyormuş ben de hiç korkmuyorum diyormuş Ben de çocuğuma lazımlık aldım ve lazımlıktayken çocuğumun parmaklarıyla sayışma oyunları yapmaya başladım. Biraz zaman geçtikten sonra tuvaletini yapmaya başladı. Oynarken tuvaletini yapmanın kolay olduğunu ve korkmaması gerektiğini anladı.” (E103)

“Oyun oynarken bilgi sahibi olabiliyorsun aynı zamanda eğleniyorsun.” (E109)

“Çocuğum 4 yaşında benimle her yere gelir ben hayvanlara yem vermeye giderim o da gelir hiç korkmaz. Hayvanların hepsini tanır sever ve hepsine ayrı bir isim de koymuştur. Onlarla saatlerce oynar. Sorsanız hayvanların özellikleri, ne yer ne içer neler yaparlar benden çok daha iyi bilir.” (E121)

“Bizim ev ve bahçe işleri hiç bitmez. Çocuklar da kendi başlarına oynarlar. Evin önünde taşlık bir yer var. Bu taşlarla kendilerine ev yaparlar, kap yaparlar sonrasında birbirlerine yedirirler, gezerler, hayvanları otlatırlar. Bizden gördüklerini yaparlar.” (E135)

Oyunun anlamı ile ilgili olarak ebeveynlerin ifade ettiği tanımlamalara ilişkin bir diğer alt tema da “zaman geçirme” dir. Ebeveyn ifadelerinden zaman geçirme ile ilgili olarak “etkin zaman geçirme” ve “oyalanma” şeklinde iki alt kategorinin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu duruma ilişkin ebeveyn ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

“Çocukları oyunlarından almak çok zordur. Uzun süre dışarda toprakla oynayarak zaman geçirebilirler.” (E7)

“Çocuk saatlerce oyunda oyalanır ve biz de işlerimizi hallederiz.” (E15)

Oyunun anlamına ilişkin ebeveynlerin ifadelerinde çok az sayıda oyunun “ihtiyaç” olduğu ve “özgüven” geliştirdiğine dair görüşlerin olduğu belirlenmiştir. Bunlarla ilgili olarak ebeveyn ifadeleri şu şekildedir:

“Oyun içerisinde çocuk çeşitli rollere bürünür. Bazen bir kahraman olur ve hayat kurtarır Böylelikle kendine güveni gelişir.” (E27)

“Kendi kendine çocuk oynar ve oynamadığında sinirlenir ya da oyununu bozduğumuzda. Yemek yemek gibi bir ihtiyaçtır oyun” (E84)

Kimler Oyun Oynar

Ebeveynlerin görüşlerinden yola çıkarak “kimler oyun oynar” temasına ilişkin olarak, “çocuklar, herkes, ebeveynler, anneler ve çocuk ruhlu olanların” oyun oynadığına ilişkin alt temaların ortaya çıktığı görülmüştür. En çok ifade edilenler arasında oyunu çocukların oynadığı görüşleri ağırlık kazanmıştır. Bunu sırasıyla, herkes ve ebeveynlerin ve özellikle de annelerin oynadığı ile ilgili görüşler takip etmektedir.

Ebeveynlerin oyunu oynayan kişinin “çocuklar” olduğu ve çocukluk döneminde oynadığını gösteren ifadeleri yoğunluk kazanmıştır. Oyunu çocuklar oynar alt temasına ilişkin ebeveyn ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Oyun çocuk için vardır.” (E11)

“Oyun çocukla bütünleşmiştir.” (18)

“Hayatta her şeyin bir zamanı vardır. Oyun da, çocuklukta kaldı. (E49)

“Çocukların her uğraşı oyundur, oyun çocuğu büyütüyor.” (E57)

“Oyun, çocuklara yakışır.” (E77)

“Bizde oyun oynayacak ne zaman ne de takat kalıyor. Çocuklar enerjik, sabahtan akşama da oynasalar bıkmazlar.” (E98)

Ebeveyn ifadelerinden yola çıkıldığında “herkesin” oyun oynayabildiği, “ebeveynlerin” oyunlarda yer aldığı ve özellikle de “annelerin” oyun oynadığına ilişkin görüşlerin de sıklıkla ifade edildiği görülmektedir. Bu ifadelerden bazıları şu şekildedir:

“En çok oyunu çocukların oynadığını görürüz ama zaman olsa ya da imkan olsa herkes oyun oynayabilir.” (E66)

“Oyun herkesi etkisi altına alabilir.” (E93)

“Eskiden konu komşu biz de çok oyun oynardık ve çok eğlenirdik. Oyunu herkes oynayabilir ve oyun oynamak herkesi çok mutlu eder.” (E119)

“Çocuklarla en çok anneler vakit geçirir ve bir arada kalır. O yüzden çocukların sayesinde en çok oyunu anneler oynar.” (E39)

“Biz sabahtan akşama kadar çocuklarla bir aradayız. Babalarını anca akşam görüyorlar. Vakit oyunla geçiyor çocuklarla birlikte oynuyoruz. Yoksa nasıl baş ederiz çocuklarla” (E83)

Oyunu kimlerin oynadığı ile ilgili olarak çok az sayıda “çocuk ruhlu olanların” oyun oynadığı ifade edilmiştir. Bu ifadelerden bazıları şu şekildedir:

“Bazı insanlarda çocuklara karşı bir çekim var ve çocuklarla çok güzel oynayabiliyorlar bu kişilerin çocuklukları hiç geçmemiş oluyor.” (E76)

“Çocuğun dilinden anlıyor bazısı, oyun oynamayı seviyor” (E92)

Oyun-Öğrenme İlişkisi

Oyun-öğrenme ilişkine yönelik elde edilen bulgular; eğlenerek öğrenmeyi sağlar, geliştiricidir, keşfetmeyi sağlar, merak uyandırır, farkında olmadan öğretir, eğitimin destekçisi”

olmak üzere altı alt temada kavramsallaştırılmıştır. Ebeveyn görüşlerinin en yoğun olarak “eğlenerek öğrenmeyi” sağladığı yönündedir. Bunun devamında görüşlerin “farkında olmadan öğretici” olduğu noktasında yoğunluk kazanmıştır. Eğitimin destekçisi olduğu ve geliştirici olduğu görüşleri ile nispeten daha az karşılaşmıştır. Çok düşük oranda da keşfetmeyi sağladığı ve merak uyandırdığı görüşleri yer almaktadır.

Ebeveynlerin oyun öğrenme ilişkisi bağlamında “eğlenerek öğrenmeyi sağladığı” alt temasını ortaya çıkaran ebeveyn ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Herkesin farklı bir öğrenme şekli vardır. Çocuklar da en kolay oyun yoluyla eğlenceli bir şekilde öğrenir.” (E13)

“Çocukla ne kadar konuşursan konuş ya da nasihat vermeye çalış dinlemez. Ama ona oyunla göstermeye çalış hemen kapar hem de hiç sıkılmaz” (E24)

“Çocukları çalıştıracak onlara bir şeyleri öğretecek zamanım olmaz. Anca yeme içmeye yetişirim. Ama çocuk kendi kendine eğlenir oynar her şeyi de öğrenir” (E45)

“Oyun hiç sıkmadan öğretir.” (E61)

“ Çocuk oynayacak bir şey bulur, etrafta gördüğü severek oynadığı her şey çocuğa bir şeyler öğretir.” (E-76)

“Küçükken elektrikler kesilirdi, babam bize masal anlatırdı. O masalları hiç unutmam çünkü arkadaşlarımla oynarken ben de o masallardaki savaşı olurdum. İnsanlara yardım ederdim. Çok yardımsever bir kişiyim. Masallar da hala ilk anlatıldığı gün gibi aklımdadır.” (E91)

“Oğlum anasınınına gidiyor orda öğrendiği her şeyi gelip 3 yaşındaki kardeşiyle oynar. Kardeşi daha okula gitmeden her şeyi öğrendi. Şarkılar söyler, sayı sayar...” (E128)

Ebeveynlerin oyun öğrenme ilişkisi ile ilgili olarak eğlendirerek öğreticiliğinin dışında, oyunun “farkında olmadan öğreticiliğine” ilişkin ifadeleriyle de sık karşılaşmıştır. Söz konusu duruma ilişkin ebeveyn ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Çocuk eğlenmek zaman geçirmek için oynar ama farkında olmadan uğraşırken çok şeyi de öğrenir.” (E5)

“Şarkı söylemeyi çok severim ev içinde de iş yaparken mırıldanırım, ya da müzik açarım. Kızım da evde başka bir şeyle oynar ama farkında olmadan şarkıların da hepsini ezberlemiş olur.” (E16)

“Bir keresinde çocukla oynarken komşu çocukları da geldi onları da oyuna aldık al satarım bal satarım oynadık. O sırada çocuklardan biri oyunu bozmak istedi, hile yaptı başkasının arkasındaki mendili alıp koşmaya başladı ben de oyunu yeniden başlattım. Sonrasında 4 yaşındaki oğlum başka bir gün yer sofrasında yemek yerken tabakları dolduruyordum herkes sırasını beklemeli dediğinde fark ettim ki oyunda her şeyi öğreniyorlar bazen biz fark etmiyoruz onlar da farkında olmadan her şeyi alıyorlar.” (E43)

Ebeveynler, oyun öğrenme ilişkisi ile ilgili olarak çok az sıklıkta oyununun “eğitimin destekçisi” olduğu ve “bireyi geliştirdiğine” dair görüş belirtmişlerdir. Bu bağlamda ebeveynlerin ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Eğitimde en iyi araç oyundur.” (E29)

“Çocukların olduğu her yerde oyun kullanılmalıdır. Böylelikle daha iyi bir öğrenme gerçekleşir.” (E38)

“Öğretmenlerin en güçlü aracı oyundur.” (E47)

“Bir öğretmen ne kadar çok oyun bilirse o kadar iyi öğretmendir.” (E99)

“Oyunla çocuklar gelişir ve büyür.” (E101)

“Çocuklar oyun yoluyla kendilerini tanır ve gelişirler.” (E115)

Ebeveynlerin ifadelerinden hareketle çok düşük oranda “oyunun keşfetmeyi sağladığı” ve “merak uyandırdığı” ile ilgili olarak görüşleri yer almaktadır. Bu yöndeki ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Çocuk oyun oynarken yeni şeyler keşfeder ve üzerinde uğraşır” (E118)

“Benim çocuklar sabahtan akşama kadar dışardadırlar bazen öyle şeyler bulup getirirler ki nereden buldunuz, nasıl buldunuz diye sorarım. Çünkü etrafta oynarlarken gözlerine takılan şeyleri inceler ve çıkarırlar.” (E126)

“Çocuklar oyun oynarken merak duyguları gelişir.” (E137)

Oyun Paylaşımları

Ebeveynlerin oyun paylaşımları temasında ortaya çıkan alt temalar; çocukların oyun paylaşım kişilerinin daha çok kardeşleriyle olduğu, bunu çocukların arkadaşlarıyla olan paylaşımlarının izlediği ve anne ve babalarla oyun paylaşımlarından daha az bir oranda bahsedildiği görülmüştür. Çok az sayıda oyun paylaşımlarının anneler, akrabalar ve babalarla da olduğuna ilişkin ifadeler yer almaktadır. Bu duruma ilişkin ebeveyn ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Kardeş, çocuğun en doğal oyun arkadaşıdır. Çünkü birbirleri ile en fazla zaman geçiren kardeşlerdir. Benim çocuklar birbirleri ile çok çekişmeler de hep beraber oynarlar.” (E4)

“Bence her çocuğun mutlaka bir kardeşi olmalı çünkü birbirleri ile oynarlar ve birçok davranışı birbirlerinden kazanırlar.” (13)

“Kardeşi olmayan çocukların anne babalarının daha çok zorluk yaşadığını çocuklarda sorunlar yaşandığını duyuyorum. O yüzden çocuklar kardeşleriyle en güzel şekilde oynarlar.” (E29)

“Kardeşi olan çocukların anne babaları daha rahattır çünkü kardeşler birlikte oynayarak büyürler.” (E48)

“Kardeş en güvenilir arkadaştır.” (E57)

“Çocuk okula gidene kadar en iyi arkadaşı kardeşidir.” (E69)

“İşlerimiz yoğundur ama aklımız kalmaz çocuklarda çünkü birbirlerine çok iyi sahip çıkarlar, yalnız kalmazlar.” (E127)

“Çocuklar arkadaşlarıyla saatlerce oynayabilirler” (E19)

“Çocuklar kendileriyle aynı özellikleri taşıdığı için arkadaşlarıyla oyun oynarlar.” (E27)

“Kardeşi olmayan çocuklar daha çok anne ve babasıyla oynarlar.” (118)

Geçirilen süre

Çalışmaya katılan ebeveynlerin çoğu çocuklarıyla birlikte geçirdikleri sürenin yarım saat ile iki saat arasında bir süre olduğunu belirtmişlerdir. Üç ile beş saatlik bir süreyi çocuklarıyla geçiren ebeveyn sayısının ise daha az sayıda olduğu görülmüştür. Altı saat ve üstünde bir süreyi çocuklarıyla birlikte geçiren ebeveyn sayısı ise birkaç kişiden oluşmaktadır. Çocuklarıyla birlikte zaman geçirmenin zorluğunu belirten ebeveynlerin ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Kalabalık bir aileyiz ev, yemek temizlik bir sürü iş var yetiştirmeye çalışırız. O yüzden çocuklarla geçirilecek çok vaktimiz olmaz. Yarım saati aşmaz bizim birlikte olduğumuz zaman.” (E9)

“Benim bir yaşında çocuğum var emzirme zamanı alırım yanıma onun dışında evde kaynanam ya da büyük ablası ilgilenir. Toplasan bir buçuk saati geçmez.” (E23)

“Evde beş tane çocuk var hepsi birlikte oynar bana gerek kalmaz. Acıktıklarında gelirler, yemeklerini yer yine giderler.” (E45)

“Çocuğum sabah olunca okula gider okuldan gelince de dışarıda arkadaşlarıyla oynar evde de kendi oyuncaklarıyla oyalanır sonra yatar.” (E58)

Çocuklarıyla üç-beş saat arasında bir süreyi birlikte geçiren ebeveyn ifadeleri az sayıda da olsa bu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

“Çocuğumla günlük olarak birlikte kahvaltı ederiz sonra anaokuluna götürürüm. Okul çıkışında da alıp hava güzelse parkta biraz zaman geçiririz. Eve döndüğümüzde de bir saate yakın oyuncakları ile oyun oynamaya çalışırım.” (E8)

“Çocuğumla birlikte beraber geçirdiğim süre ortalama olarak üç saati bulur. Özellikle öğleden sonraları birlikte vakit geçiririz.” (E17)

“Çocuğumla beraber olduğumda zaman çok hızlı geçer. Tabi çocuğum hep onunla oynamamı ister ama maalesef yapılacak işlerim de var. O yüzden günlük olarak sabahtan yatana kadar üç dört saat beraber geçiririz.” (E29)

Çocuklarla günlük aktiviteler

Ebeveynlerin gün içerisinde çocuklarıyla birlikte gerçekleştirdikleri aktivitelere ilişkin; “oyun oynama, kişisel ihtiyaçlarını karşılama, televizyon izleme, sanatsal etkinlikler, gezi ve zaman ayıramama” şeklinde alt temalar ortaya çıkmıştır.

Ebeveynlerin büyük çoğunluğu günlük aktiviteler olarak, çocuklarıyla birlikte “oyun” oynadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumu açıklayan ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Oyuncaklarla oynarız, boyama gibi şeyler yaparız.” (E44)

“Evcilik oynarız.” (E54)

“Oğlumla güreşiriz.” (E44)

“Birlikte çay, kahve pişirir, kek yaparız oyuncaklarıyla.” (E121)

“Araba yarışı yaparız sonra yolda bir kaza olur acil ekipleri çağırır, kurtarma operasyonu gerçekleştiririz.” (E89)

“Havanın güzel olduğu zamanlarda dışarıda yakalamaca oynarız, ya da evin içinde olduğumuzda da saklambaç gibi oyunlar oynarız.” (E92)

Ebeveynlerin, çocuklarıyla yaptıkları günlük aktivitelerden bir diğerinin de çocuklarının “kişisel ihtiyaçlarını” karşılamaya yönelik aktiviteler olduğunu belirtmişlerdir. Buna ilişkin ebeveyn ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Çocukların günlük banyosu, giyimi derken birlikte fazlasıyla süre geçiririz.” (E19)

“Gün içerisinde kıyafetlerini fazlasıyla kirlettikleri için değişim sırasında çocuğumla oyunlar yaparız.” (E31)

“Günlük mutlaka alınacak bir ihtiyaç oluyor, ya da bazen söz verdiğim bir yiyecek olur bu bahaneyle birlikte gezerek almaya gideriz.” (E57)

Ebeveynler, çocuklarıyla birlikte yaptıkları günlük aktivitelerden birinin de “televizyon izleme” olduğunu dile getirmişlerdir. Bu duruma ilişkin ebeveyn

“Çocuğumla birlikte çizgi film izleriz.” (E8)

“Bazen benim takip ettiğim bir dizi olur çocuğumla izleriz, bazen de çocuk kanalını açarım güzel bir çizgi filme denk gelirse izleriz.” (E12)

“Her gün mutlaka akşam haberlerini hiç kaçırmadan eşimle izleriz. Çocuğumuz da yanımızda olur.” (E77)

Ebeveynlerin çok az bir kısmı çocuklarıyla birlikte günlük aktivite olarak çeşitli sanatsal etkinliklere katıldıklarını ve gezi yaptıklarını belirtmişlerdir. Ebeveynlerin bir kaçı da çocuklarına hiç zaman ayıramadıklarını dile getirmişlerdir.

“Çukurca’da okulların yaptıkları sosyal etkinliklere çocuğumla birlikte katılırım.” (E84)

“Hafta sonları eşimle birlikte il dışına çıkıp gezeriz. Benim oğlum da üç yaşında ama şimdiden seyyah oldu diyebilirim, ailecek gezmeyi çok severiz.” (E79).

“Gelen gidenimiz çok olur evde yapılacaklar hiç bitmez. Çocuklarla ilgilenmeye zamanım olmaz. Ben ilgilenemesem de abla ve abileri ilgilenir.” (E17)

Çocuğun oyun araçları

Çocukların oyun araçları teması altında; “oyuncaklar, televizyon-telefon, evdeki objeler ve kitaplar” şeklinde dört alt tema belirlenmiştir.

Ebeveynlerin büyük bir kısmı, oyun araçlarına ilişkin çocukların en çok “oyuncakları” kullandığını ve oyuncaklarla oynadıklarını ifade etmişlerdir. Buna ilişkin ebeveyn ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Ne kadar oyuncak alsak da yok demez çocuğum.” (E29)

“Çocuk oyunu, oyuncakla kurar.” (E77)

“Çocuklar için oyuncak bedeni gibidir hep kendiyile bir aradadır. Yatarken kalkarken, dışarıda kendinden ayırmadığı bir oyuncak ayısı var kızımın. Ne zaman bırakacak bilmiyorum.” (E94)

Çocukların kullandığı oyun araçlarına ilişkin ebeveynler, ikinci sırada ise çocuklarda “televizyon ve telefon” kullanımının yaygın olduğunu belirtmişlerdir. Bu duruma ilişkin ebeveyn ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Televizyonun büyüğü bir etkisi var sanki. Açık olunca çocuk büyüleniyormuş gibi hiçbir yere kıpırdamıyor.” (E18)

“Telefonumu istiyor veriyorum ben de. Ama ben geri almasam getirmek istemez. Elinden de zorla alıyorum.” (E26)

“Televizyon herkesin evinde var hepimizin de toplandığı yer televizyon önü oluyor. O yüzden alışkınlar ve seviyorlar.” (E31)

“Bir anda kendiliğinde oluyor benim çocuğum çok yemek yemezdi telefonda çizgi film açtım yemeye başlayınca yesin diye veriyorum. Ben alana kadar da bırakmaz.” (E65)

“Çocukların hepsi herkesin elinde görüyor haliyle de uzak tutamıyoruz.” (E76)

Ebeveynler çocukların oyun araçlarının neler olduğuna ilişkin çok az sayıda “evdeki objeler ve kitapların” da oyun araçları olarak kullanıldığını belirtmişlerdir. Bununla ilgili ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Biz çocuklara hiç oyuncak almadım öyle evi oyuncaklarla da doldurmadık. Çocuk evde ne görse onunla oynuyordu zaten.”

“Çocukların oyuncaklara boğulmasını hiç doğru bulmuyorum. Bazıları zarar veriyor üstelik. O yüzden genellikle evdeki malzemelerle özellikle de mutfak eşyalarını oyuncak olarak kullanır. Dolapları karıştırır, bulduğu ile oynar.”

“Çocuğum abisinin kitaplarını karıştırır, okur. Çoğu zaman abisinin kitabını yırttığı, kopardığı da olur ama oynamayı çok sever.”

“Çocukların eski kitap ve defterlerini veririm küçük oğluma severek oynar.”

Oyunu etkileyen faktörler

Ebeveynlerin görüşlerinden hareketle oluşturulan oyunu etkileyen faktörler ana temasının altında “teknolojik araç gereçler, misafirler, akran, mekân ve maddiyat” alt temaları belirlenmiştir.

Oyunu etkileyen faktörlere ilişkin ebeveyn görüşleri incelendiğinde sıklıkla tekrar edilen faktörün “teknolojik araç gereçler” olduğu belirlenmiştir. Ebeveynler oyunu etkileyen ve çocukların oyun oynamalarını engelleyen temel etkenin teknolojik araç gereçler olduğunu ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Teknolojinin gelişmesi güzeldir. Fakat eş dostla sohbetimizi kesti. Çocuklar da nasıplandı. Çünkü baktığın zaman hiç durmayan bir alet çok hoş, sen kapatmadıkça çalışıyor. Çocuklar da dört gözle izliyor. Oyun oynamıyorlar.”(E16)

“Teknoloji çok iyi bir şey ama çocuklar hiç başından kalkmıyor, çocuklar oyun oynamayı unuttu.”(E22)

“Evde televizyon bir açıldı mı hiç kapanmaz.” (E82)

“Telefonlarımızı biz bile elimizden bırakamıyoruz. Kaldı ki çocuklar nasıl bıraksınlar!” (E100)

“Televizyon kumandası kapışılır, hiç boşa kalmaz.” (E118)

“Televizyonda çizgi filme denk geldik mi izlemeden kapatamayız.” (E77)

“Artık çocukların oyunu bu aletler olmuş.” (E84)

Ebeveynler çocukların oyunlarını etkilediğini düşündükleri diğer bir faktörün de “misafirler” olduğunu belirtmişlerdir. Misafirlerin çok sayıda olduğunu, misafirin daha fazla iş yükü getirdiğini, çocuklarıyla ilgilenemediklerini ve oyun oynamadıkları ya da çocuklarının oyunlarına izin veremediklerini ifade etmişlerdir. Bu durumu belirten ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Bizim evde büyüğümüz vardır. O yüzden gelen gidenimiz de çok olur. Ondan sebep etrafi kirletmesinler, gelen dağınık kirli görmesin diye çocukların rahat durmasını isteriz.” (E4)

“Evde çok çocuk olunca ev çok çabuk birbirine giriyor. Misafir gelir diye toplarım dağıtmalarına da izin vermem.” (E12)

“Oyun oynasınlar çok isterim ama gelip salonda oynamaya geliyorlar ben toplayıp onları arka odaya gönderirim. Aniden gelen olur oturacak temiz düzgün bir yer kalsın.” (E38)

Çok az sayıda ebeveyn, çocukların oyunlarını etkileyen diğer bir faktörün de “akranlar, mekân ve maddiyat” olduğunu ifade etmiştir. Bu durumu açıklayan ebeveyn ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Çocukların istedikleri oluyor ama çok imkân olmayınca istediklerini alamıyoruz.”

“Bizim ev küçük biraz kalabalıktır da. Çocuklarımın ayrı odaları olsaydı daha rahat oynayabilirdi.”

“Bizim çocuğun yaşıtlı olduğu arkadaşı yok yakınlarda. O da büyüklerini izliyor. Okula gönderecem tabii... Arkadaşları olsa çok oynarlardı.”

TARTIŞMA ve SONUÇ

Türkiye'nin sınırda olan ilçelerinden biri olan Hakkâri iline bağlı Çukurca ilçesinde yapılan bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin oyuna ilişkin bakış açılarını ortaya koymaktır. Ebeveynlerin oyuna ilişkin görüşleri, “oyunun anlamı”, “kimlerin oyun oynadığı”, “oyun-öğrenme ilişkisi”, “oyun paylaşımları”, “geçirilen süre”, “günlük aktiviteler”, “oyun araçları” ve “oyunu

etkileyen faktörler” şeklinde sekiz ayrı tema altında değerlendirilmiştir. 137 ebeveynin katıldığı araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme ile elde edilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Araştırma sonuçlarına göre oyun, ebeveynler tarafından “eğlenceli” olarak algılandığı görüşü ortaya çıkmıştır. Bir etkinliğin oyun olup olmamasında eğlenmek önemli bir ölçüt olarak kabul edilmektedir (Koçyiğit ve Başara Baydilek). Alan yazında çocukların kendilerine ilgi çekici gelen, eğlendiren etkinlikleri oyun olarak gördükleri; ilgilerini çekmeyen, yetişkin müdahalesinin olduğu, kendilerinin seçmesi engellenen ve kontrolünü hissedemedikleri oyunları ise görev ya da çalışma olarak algıladıkları belirtilmektedir (Whitehead, 1980). Literatüre bakıldığında; farklı araştırmacıların benzer bulgulara ulaştığı görülmektedir. Pilten ve Pilten (2013) yaptıkları araştırmada, çocukların herhangi bir fark gözetmeksizin (cinsiyet, sınıf seviyesi gibi) tüm çocukların oyunlarını, kendilerinin yaptıkları eğlenceli şeyler olarak tanımladıkları görülmüştür. Benzer bir çalışma da ilkökul öğrencileri ile yapılmış ve öğrenciler, oyunu eğlenceli vakit geçirmeyi sağlayan aktiviteler olduğunu belirtmişlerdir (Güven, 2018). Yine Miller ve Kuhaneck (2018) yaptıkları araştırmada, çocukların oyun ve oyun değil arasındaki farkı eğlenmeleri ile ayırt ettikleri gözlenmiştir. Anneler, okul öncesi öğretmenleri ve çocukların dâhil edildiği bir araştırmada, bu üç grubun da oyunu eğlence olarak gördükleri saptanmıştır (Özdemir ve Ramazan, 2012). Literatürde çocuk ve öğretmen görüşlerinin alındığı oyun araştırmalarında da; çocuklar tarafından oyunun, eğlenmek ve sevinmek olarak yorumlandığı görülmüştür. Öğretmenlerin de oyunun keyif verici yanına vurgu yaptıkları belirlenmiştir (Cheng, 2011; Sheridan, 2002; Mclane, 2003; Tuğrul vd., 2014; Ünal, Kök, ve Yunus, 2017). Farklı gruplar üzerinde de yapılmış olsa oyunun tüm gruplar tarafından eğlence yönünün önemsendiği ve vurgulandığı söylenebilir.

Ebeveynlerin kimlerin oynadığına ilişkin görüşlerinden hareketle, oyunu oynayan kişinin “çocuklar” olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar da benzer şekilde çocukların, oyunu kendilerine ait bir etkinlik olarak gördükleri, öncelikli ve en önemli işleri olduğu belirtilirken; yetişkinler tarafından da oyunun çocuklara has olduğu ve çocuklar tarafından oynandığı görüşü hâkimdir (Bundy, 1997; Pilten ve Pilten, 2013; Tuğrul vd. 2014; Demir, 2016; Tok, 2018).

Araştırmada ebeveyn görüşleri, oyunun “eğlenerek öğrenmeyi” sağladığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Benzer şekilde, Wood & Attfield (1996), oyunun; çocuklara öğrenme, bilgilenme ve anlam geliştirme gibi özel ve olağanüstü fırsatlar oluşturduğunu vurgulamaktadır. Ünal vd. (2017) araştırmasında, öğretmenlerin oyunu öğrenme ve deneyimleme aracı olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Tuğrul vd. (2014), araştırmasında oyun ve öğrenme arasında güçlü bir ilişkinin olduğu sonucuna varmışlardır. Clevenger (2016) öğretmenlerle yapmış olduğu araştırmada oyuna ilişkin inançlarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin oyunu bir eğitim yöntemi olarak gördükleri ve çocuğun kendi kendine öğrenmesini sağlayan etkinlikler olduğunu ortaya koymuştur. Dolayısıyla oyunun çocukların dünyasına hitap etmesi, merak duygularını beslemesi ve keşif imkânları sunması gibi birçok özellikleri ile öğrenmeyi kolaylaştırdığı görülmektedir.

Ebeveyn görüşleri, çocukların oyun paylaşımlarının “kardeşlerle” olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç, çukurca ilçesindeki ailelerin çoğunluğunun dört ve üzerinde çocuk sahibi olması ve evlerdeki kardeş sayılarının fazla olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Araştırma sonucundan farklı olarak oyunun üç kuşaktaki değişiminin incelendiği bir araştırmada, oyun paylaşımlarının üç kuşakta da arkadaşlarla yapıldığı ve arkadaşların ilk sırayı aldığı görülmüştür (Tuğrul vd., 2014).

Ebeveynlerin çocuklarla geçirdikleri sürenin “yarım saat ile iki saat” arasında olduğu bulunmuştur. Bu durum Çukurca ilçesindeki ebeveynlerin günlük çalışma temposunun yoğun olması ve annelerin evdeki sorumluluklarının ve misafirlerinin fazla olmasıyla açıklanabilir. Yapılan bir araştırmada annelerin gün içerisinde yorulduklarını ve bu nedenle oyun konusunda sıkıntı yaşadıkları ve uzun süre oyun aktivitesi gerçekleştirmedikleri bulunmuştur (Erbay ve Durmuşoğlu-Saltalı, 2012). Kuşaklar arası oyun değişiminin incelendiği bir araştırmada, büyük anne ve büyük babaların çoğunluğu kendi çocukluklarında zamanın büyük bir bölümünü oyun oynayarak geçirdiklerini belirtirken; çocuklarının ve torunlarının oyuna ayırdıkları sürelerde torunların çocuklarına göre oyun süresinde azalma olduğu saptanmıştır (Tuğrul vd., 2014). Önceki kuşaklara göre çocukların oyun sürelerinin azaldığı söylenebilir. Nitekim araştırmalar

çocuklarla geçirilen sürenin uzunluğundan çok niteliği üzerinde durmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarla geçirdikleri sürenin uzun olmasa da kaliteli geçirmeye çalışmalarının çocuk açısından daha faydalı olacağı söylenebilir.

Ebeveynlerin gün içerisinde çocuklarıyla “oyun aktiviteleri” gerçekleştirdikleri görülmüştür. Çocukların oyun süreçlerinin ilk tanıkları ve paydaşları olan ebeveynlerin çocuklarıyla geçirdikleri süre ve oynadıkları oyunların gelişim üzerinde doğrudan etkisinin olduğunu ve çukurca ilçesinde de oyuna yönelimin istenilen düzeyde olmasa da oyuna yer verildiği ve çocuklara oyun fırsatlarının sunulduğu söylenebilir. Özyürek ve Gürleyik (2016), anne ve babalarla oyunun çocukları ile etkileşimlerindeki yerine ilişkin yapmış oldukları araştırma sonucunda, ebeveynlerin oyunun çocuğun gelişimi üzerinde faydaları olduğu konusunda bilgi sahibi olmalarına rağmen çocuklarına çok zaman ayıramadıkları ortaya çıkmıştır. Ancak çocukları ile çok uzun süre olmasa da özellikle de 3-4 yaş grubu anne babaların çocukları ile oyun oynamaya gayret ettikleri belirlenmiştir.

Ebeveynler tarafından çocukların oyunlarında en çok kullandıkları araçların “oyuncaklar” olduğu belirtilmiştir. Araştırma sonucuyla benzerlik gösteren Cinel (2006)’in anne babalarla yapmış olduğu çalışmasında % 99 oranda oyuncağın çocuk için gerekli bir araç olduğu sonucuna erişilmiştir. Güven (2018)’in yapmış olduğu oyun araştırmasında da çocukların oyuncaklarla oynadığı ve oyunlarında kullandıkları oyuncakların da en çok “top, araba ve bebek” olduğunu ortaya koymuştur. Bunun dışında birçok çalışmada da oyunun çocuk dünyasını oluşturduğu ve çocuk oyunlarının en önemli malzemelerinin de oyuncak olduğu görülmektedir (Shapiro,1992; Onur ve Güney, 2004).

Ebeveyn görüşlerinden hareketle çocuk oyunlarını etkileyen en önemli faktörün “teknolojik araç-gereçler” olduğu belirlenmiştir. Ebeveynler, kolay ulaşabilen ve yaygın bir kullanımı olan telefon ve televizyon konusunda çocukların ilgili ve istekli oldukları ve istediklerini yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Okul öncesi dönem çocukları ile ilgili yapılan bir çalışmada çocukların % 100’ünün televizyon izledikleri saptanmıştır (Akbulut ve Kartopu, 2004). Çocukların günlük internete erişim düzeylerinin de % 71 olduğu belirlenmiştir (Ulusoy ve Bostancı, 2014). 0-6 yaş dönemindeki çocukların teknolojik alet kullanımına yönelik olarak ebeveyn görüşlerinin ele alındığı çalışma sonucunda; 0-6 yaş arasındaki çocuklarının %44,8’i cep telefonu, %43,1’i tablet, %21’i bilgisayar kullandığını ve %70,2’si televizyon izlediği bulunmuştur (Aral ve Doğan-Keskin, 2018). Literatürde çocukların yaşlarının artışı ile teknolojik araçları kullanım sürelerinin de arttığı görülmektedir (Arnas, 2005). Çocukların okul dışı zamanlarının çoğunu televizyon izleyerek geçirdikleri (Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı, 2012), özellikle de çocukların oyun seçimlerinde dijital oyunları tercih edildiği ve bu eğilimin gittikçe arttığı yönünde sonuçların olduğu tespit edilmiştir. Dijital oyunlara yönelimin, çocuklarda özellikle de sosyalleşme açısından ciddi zararlar doğurduğu ve psikolojik sorunları meydana getirdiği tespit edilmiştir (Budak, 2017). Çocuklar televizyon ve dijital dünya içerisinde yetişkinlerden çok daha fazla etkilenmektedirler (Serhatlıoğlu, 2006). Çocukların kontrolsüz ve sağlıksız bir şekilde teknolojik araç gereçlerle baş başa bırakılmaları çocukların sağlıklı gelişimleri için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır (İnanlı, 2009). Teknolojinin içinde doğan çocukların teknolojiyle uğraşmalarının da doğal bir yönelim olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Çünkü çocukların anlatılanlardan çok gördüklerine göre eylemde buldukları bilinen bir gerçektir. Türkiye’nin en sınırında da olsa teknolojinin uzanmadığı bir yerin kalmadığını ve tüm çocukların bu durumdan olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkilendiklerini söylemek mümkündür.

Bu sonuçlardan hareketle şu önerilerde bulunabilir;

1. Çocukların oyuna ilişkin bakış açılarının büyük oranda ebeveynlerin tutumları ve davranışlarının etkilediği düşünüldüğünde, ebeveynlerin oyunu diğer etkinlikler kadar

ciddiye alarak oyunların yoğunluk ve niteliği arttırılabilir. Oyun etkinlikleri uygulama çerçevesinde bilimsel araştırmalar planlanabilir.

2. Oyun tasarlama ve uygulama konusunda karşılaşılan zorluklar ve buna ilişkin ve çözüm önerileri ile ilgili olarak bilimsel araştırmalar yapılabilir.
3. Çocukla iletişimde bulunan her kurum ve bireyin oyuna ilişkin bakış açılarını ortaya koymak, oyunu engelleyen faktörler, birey davranış ve tutumlarını anlamak ve buna ilişkin çözüm önerileri geliştirmek, oyuna ilişkin bakış açısının gelişmesi ve oyunun kalitesinin arttırılmasına yönelik deneysel araştırmalar yapılabilir.
4. Bölgesel olarak oyun profilini ortaya çıkaracak olan araştırmalar için bu araştırma zemin oluşturabilir.
5. Oyuna ilişkin ihtiyacın belirlendiği araştırma sonuçlarından hareketle farklı yaş gruplarında olan çocuklar ve yetişkinler için oyun programları hazırlanabilir.
6. Oyunun herkes tarafından eğlenceli olarak görüldüğu ve istenilen bir şey olduğu sonucundan hareketle belli aralıklarla oyun şenlikleri yapılarak oyun kültürünün gelişimi ve yaygınlaşması sağlanabilir.
7. Oyunun çocuklara ait olduğu düşüncesinden hareketle çocukların lider olduğu ve farklı gruplarla bir arada olunan oyun atölyeleri gerçekleştirilebilir, deney ve kontrol grupları yapılarak karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.
8. Çocukların televizyon ve telefon gibi teknolojik araçları kullanımı konusunda aileleri bilgilendirici eğitimlerin yanı sıra ailelerin çocuklarıyla olan etkileşimlerini güçlendirecek aktivitelerin ailelerle paylaşılması ve uygulanmasına yönelik ebeveyn ve çocuklardaki gelişimi ortaya çıkaracak araştırmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, N. & Kartopu, E. (2004). Çocuk ve televizyon. *Çoluk Çocuk Dergisi*, 40, 22-24.
- Aral, N. & Doğan Keskin, A. (2018). Ebeveyn bakış açısıyla 0-6 yaş döneminde teknolojik alet kullanımının incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal on Addiction*, 5(2),317-348.
- Arnas, A. Y. (2005). 3- 18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology- TOJET*, 4(4), 59-66.
- Budak, O. (2017). Dijital çocuk oyunlarına çocuk gelişimi ve okul öncesi öğretmenlerinin ve annelerin bakış açısı. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(13),158-172.
- Bundy, A. C. (1997). *Play and playfulness: what to look for*. St Louis: Mosby.
- Christensen, L.B., Johnson, R.B. & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz* (A. Aypay, Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cinel, N. Ö. (2006). *Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki 3-6 yaş grubu çocuğu olan anne babaların oyuncak ve oyun materyalleri hakkındaki görüşlerinin ve bu yaş grubu çocukların sahip oldukları oyuncak ve oyun materyallerinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Clark, A. & Moss, P. (2001). *Listening to young children: the mosaic approach*. London: National Children's Bureau for the Joseph Rowntree Foundation.
- Clevenger, M. T.(2016). *Preservice Teachers' Beliefs About Play in Kindergarten*, Unpublished Doctorate Thesis, University of South Carolina.
- Demir Öztürk, E. ve Kuru G. (2018). Ebeveynlerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi (Çukurca ilçesi örneği). *Turkish Studies*, 13(27), 547-558.
- Demir, E. (2016). Views of grandfathers about games played by today's children and their childhood games. *International Journal of Innovative Research in Education*, 3(4), 167-173.
- Durmuşoğlu Saltalı, N. & Arslan, E. (2012). Ebeveyn Tutumlarının Anasınıfına Devam Eden Çocukların Sosyal yetkinlik ve İçe Dönüklük Davranışını Yordaması. *İlköğretim Online*, 11(3), 729-737.
- Duruoğlu, E. & Aral, N. (2015). Oyunun gelişimi ve türleri. (A.B. Aksoy, Ed). *Her yönüyle okul öncesi eğitim - 7 Okul öncesi eğitimde oyun. (ss.31-54)*. Ankara: Hedef CS.
- Elkind, D. (1996). *Çocuk ve toplum. Gelişim ve eğitim üzerine denemeler*. (Demet Öngen, Çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

- Erbay, F. & Durmuşoğlu Saltalı, N. (2012). Altı Yaş Çocuklarının Günlük Yaşantılarında Oyunun Yeri ve Annelerin Oyun Algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(2), 249-264.
- Göncü, A., Tuermer, U., Jain, J. & Johnson, D. (1999). *Children's play as cultural activity*. Cambridge, NY: Cambridge University Press.
- Guernsey, L. & Ryan, V. (2013) *Group Filial Therapy*. Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Güven, S. (2018). Çocukların oyun tercihleri üzerine bir çalışma. *Turkish Studies*, 13(27), 795-813.
- Haight, W., Parke, R.D. & Black, J.E. (1997). Mothers' and fathers' beliefs about and spontaneous participation in their toddlers' pretend play. *Merrill-Palmer Quarterly*, 43(2), 270-290.
- Huizinga, J. (1995). *Homo Ludens: Oyunun Toplumsal İşlevi Üzerine Bir Deneme*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Jalongo, M. R. & Isenberg, J. P. (2013). *Creative Thinking and Arts-Based Learning: Preschool Through Fourth Grade*, Loose-Leaf Version. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Koçyiğit, S. & Başara Baydilek, N. (2015). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Oyun Algılarının İncelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 1-26.
- Küçükali, A. (2015). *Çocukların oyun oynama hakkı ve değişen oyun kültürü*. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 1-14.
- Martlew, J., Stephen, C. & Ellis, J. (2011). Play in the primary school classroom? the experience of teachers supporting children's learning through a new pedagogy. *Early Years*, 31(1), 71-83.
- McGillicuddy-De Lisi, A.V. & Sigel, I.E. (2002). *Parenting Beliefs are Cognitions: The Dynamic Belief Systems Model*. (Edit: M.H. Bornstein). Handbook of Parenting. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2016). *Nitel veri analizi* (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Miller, E. & Kuhaneck, H. (2008). Children's perceptions of play experiences and play preferences: a qualitative study. *AJOT: American Journal Of Occupational Therapy*, 62(4), 407-415.
- Nicolopoulou, A. (2004). Oyun, bilişsel gelişim ve toplumsal dünya: Piaget, Vygotsky ve sonrası. (Melike, T. Bağlı, Çev.). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 137-169.
- Onur, B. & Güney, N. (2004). *Türkiye'de çocuk oyunları: Araştırmalar*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Özdemir, A. & Ramazan, O (2012). Oyuncuğa çocuk, anne ve öğretmen bakış açısı. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. *Journal of Educational Sciences Research*, 2(1), 1-16.
- Özyürek, A. & Gürleyik, S. (2016). Anne babaların okul öncesi dönem çocukları ile etkileşimlerinde oyunun yeri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (42), 1283-1289.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Pilten, P. & Pilten, G. (2013). Okul Çağı Çocuklarının Oyun Kavramına İlişkin Algılarının ve Oyun Tercihlerinin Değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 15-31.
- Serhatlıoğlu, B. (2006). *Televizyon programlarının okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarının zihin ve dil gelişimini etkileme biçimlerine yönelik öğretmen ve veli görüşlerinin belirlenmesi (Elazığ ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Shapiro, L. (1992). Oyuncak tabancalar ve oyuncak bebekler (Demet Öngen, Çev.). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(2), 655-667.
- Sheridan, M. (2002). *Play in early childhood*. London: Routledge.
- Singer, E., Naderend, M., Penninx, L., Tajik, M. & Boom, J. (2014). The teacher's role in supporting young children's level of play engagement. *Early Child Development and Care*, 184(8), 233-249.
- Tok, E. (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının oyuna ilişkin algıları: metafor analizi örneği. *Kastamonu Education Journal*, 26(2), 599-611.
- Tuğrul, B. (2015). *Oyunun Gücü*. (A.B. Aksoy, Ed). *Her yönüyle okul öncesi eğitim - 7 Okul öncesi eğitimde oyun*. (ss.10-29). Ankara: Hedef CS.
- Tuğrul, B., Metin Aslan, Ö., Ertürk, H. G. & Özen Altınkaynak, Ş. (2014). Anaokuluna devam eden altı yaşındaki çocuklar ile okul öncesi öğretmenlerinin oyun hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Malatya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 97-116.
- Ulusoy, A. & Bostancı, M. (2014). Çocuklarda Sosyal Medya Kullanımı ve Ebeveyn Rolü. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 28(2), 559-572.
- Ünal, F. Kök, E. E. & Yunus, P. (2017). Öğretmenlerin penceresinden oyun ve eğitim programlarında oyuna yer verme durumları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD) Eurasian Journal of Researches in Social and Economics (EJRSE)*, 4(12), 731-746.
- Whitehead, M. (1980). *The book of the child*. Edinburgh: Scottish Health Education Unit.
- Wood, E. & Attfield, J. (1996). *Play, learning and the early childhood curriculum*. London: Paul Chapman Publishing.

Yeung, W. J., Sandberg, J. F., Davis-Kean, P. E. & Hofferth, S. L.(2001). Children's time with fathers in intact families. *Journal of Marriage and Family*, 63, 136-154.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.